

VSE NAJBOLJŠE, LUDWIG! HAPPY BIRTHDAY LUDWIG!

Večer klavirskih sonat
s Tatjano Ognjanovič
*An evening of piano sonatas
with Tatjana Ognjanovič*

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The Festival Ljubljana was founded by the Municipality of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
2025
ZELENA
MESTNA OBČINA

16. 12. 2020 ob 19.30 / at 7.30 pm
Viteška dvorana Križank / *Knights' Hall Križanke*

VSE NAJBOLJŠE, LUDWIG! HAPPY BIRTHDAY LUDWIG!

Večer klavirskih sonat s
Tatjano Ognjanovič
*An evening of piano sonatas
with Tatjana Ognjanovič*

Program / Programme:

LUDWIG VAN BEETHOVEN:

Sonata št. 30 v E-duru, op. 109 / *Sonata No. 30 in E major, Op. 109*

- I. *Vivace, ma non troppo – Adagio espressivo*
- II. *Prestissimo*
- III. *Andante molto cantabile ed espressivo. Gesangvoll, mit innigster Empfindung*

Sonata št. 31 v As-duru, op. 110 / *Sonata No. 31 in A-flat major, Op. 110*

- I. *Moderato cantabile molto espressivo*
- II. *Allegro molto*
- III. *Adagio ma non troppo – Arioso dolente – Fuga: Allegro ma non troppo*

Sonata št. 32 v c-molu, op. 111 / *Sonata No. 32 in C minor, Op. 111*

- I. *Maestoso – Allegro con brio ed appassionato*
- II. *Arietta: Adagio molto semplice e cantabile*

Na današnji dan pred 250 leti se je rodil eden najvplivnejših glasbenih ustvarjalcev, **Ludwig van Beethoven (1770–1827)**. Poleg zapuščine dragocenega in inventivnega opusa je s svojimi revolucionarnimi nazori daljnosežno vplival na pojmovanje glasbene umetnosti. Prav z Beethovnom je namreč glasbeno delo postalo avtonomna umetniška kreacija. V letih 1795–1822 je ustvaril 32 sonat za klavir, ki presegajo glasbeni žanr razvedrila v domačem ali salonskem okolju; med raziskovanjem pianističnih izraznih zmožnosti dramijo nemirna človeška čustva in segajo v globine introspekcije. V svojih klavirskih sonatah je Beethoven prehodil pot od začetnega zgledovanja pri Haydnu prek rahljanja kompozicijskih norm in formalnih okvirov v prid razvijanju ideje do vse bolj dinamične oblike sonate. Pri njem se princip kontrastnosti tem sonatne oblike – formalnega stebra sonat (in drugih glasbenih oblik sonatnega ciklusa) razmahne v razsežnost boja, pri čemer so v ospredju pomen obdelave in razvoja tematskega gradiva, njegovo razraščanje ali razkranjanje in vpetost v glasbeno tvarino; razgibani proces ustvarjanja torej. Skladatelja vodi v dramatične izpeljave, transformacijo tematskih celic tudi v reprizi, ki v osnovi pomeni razrešitev konfliktov in pomiritev, vnašanje »nesonatnih« fug in tem z variacijami v sonato itd. V zadnjih treh Beethovnovih klavirskih sonatah, ki so na nocošnjem sporedu, se teža glasbenega dela prevesi na sklepni stavek sonate, ki postane najdaljši in izrazno najmočnejši, katarzični. Ustvaril jih je v letih 1820–1822, v času, ko je pisal sijajna dela, kot so »*Diabellijeve variacije*«, *Missa Solemnis*, *Deveta simfonija*.

Vivace, ma non troppo – Adagio espressivo **Sonate št. 30 v E-duru** se zaradi skrivnostne rapsodičnosti zdi fantazijska skladba. Razlog za svobodnejši pristop do njegove zasnove je mogoče iskati v dejstvu, da je bil prvi stavek sprva mišljen kot samostojna skladba, nakar ji je Beethoven dodal še dva stavka in jih povezal v enovito glasbeno delo z motivičnimi sorodnostmi med tremi formalnimi enotami sonate. Kljub občutku improvizacijskega poleta je uvodni stavek grajen v zgoščeni sonatni obliki. Ljubko prvo temo po osmih taktih prestreže arpeggio in napove ekspresivno drugo temo. Viharni *Prestissimo* je prav tako koncizen stavek sonatne oblike. Z oznako »*Pojoče, z najintimnejšim občutjem*« Beethoven nakaže lirčno plat zadnjega, najdaljšega stavka sonate, ki je oblikovan kot tema s šestimi karakterno različnimi variacijami. Prva je izredno ekspresivna, pojoča; druga izmenjuje igrive dele v enakomernem ritmu šestnajstink z nežnimi, harmonsko polnimi in bolj spevnimi deli, ob koncu pa sta principa združena. Tretja, kratka in urna variacija prinaša podajanje pasaž hitrih šestnajstink in melodične konture v osminkah v izmenjavi med levo in desno roko, pogosto v protipostopnem gibanju; je most v bolj umirjeno in počasno četrto variacijo. Sledita še dve variaciji, ki ju Beethoven ni označil kot taki, ampak jima je zgolj nadel oznake tempov: peta je energična fuga, šesta pa nemirni kantabilni spev, ki ga zaokroži ponovitev mehkobne himnične teme.

Tudi **Sonata št. 31 v As-duru** ima težišče v sklepnem stavku, ki zaokroženo poveže prejšnja stavka. Posebna je tudi njegova struktura v dramaturško napetem loku. Zadnji stavek *Adagio ma non troppo* namreč začenja subtilni recitativ v vzdušju zaskrbljenosti in žalosti, ki se nadaljuje v bolečino arioznega lamenta *Arioso dolente*. Pravo nasprotje je naslednja fuga *Allegro ma non troppo*, njena samoniklo odločna tema pa izvira iz uvodne teme sonate. Zdi se, kot da optimizem fuge ne bi dovolj »prepričal«, saj ji sledi še bolj trpeč ariozni del, ki s presunljivimi drobnimi premori v melodični liniji ponazarja stokajočo izgubo moči [»*Perdendo le forze, dolente*«] vse do umirajočega pianissima. Postopno pa se z drugo fugo, ki za svojo temo uporabi inverzijo teme prve fuge, začne oživljanje [»*poi a poi di nuovo vivente*«] in se razvije v svetlo sklepno zmagoslavje. Po uvodnem sonatnem stavku *Moderato cantabile molto espressivo* in vihravem scherzu *Allegro molto* se tako konfrontacija trenj med negotovostjo, trpljenjem, upehanjem moči in na drugi strani energično bivanjsko silo razreši v vedrini življenjske vneme.

Poslednja Beethovnova sonata, ki zaokroža cikel treh za založnika Adolfa Martina Schlesingerja, je **Sonata št. 32 v c-molu**. Čeprav ni edina, ki jo je Beethoven zasnoval v zgolj dveh stavkih, je njena zgradba v marsičem posebna, izjemna pa je tudi njena vsebinska globina. V prvem stavku *Maestoso – Allegro con brio ed appassionato* skladatelj ne zgoščuje sonatne oblike [kot v prejšnjih dveh sonatah], temveč ji pušča prostor in vanjo vnaša svojo večplastno invencijo. Sonata se začne s pretresljivim počasnim uvodom, polnim punktiranih ritmov, trilčkov, zmanjšanim septakordov. Markantna prva tema, ki ji je namenjen večji del kompozicijskih prijemov v uvodnem stavku, se prepleta skozi stavek v različnih polifonih teksturah. Zlasti prepoznaven je njen motiv treh tonov: terca navzgor in zatem kvarta navzdol. Coda z zanimivimi modulacijami sklone prvi stavek v C-duru, tonaliteti sledeče *Ariette*, povsem kontrastnega stavka. Oblikovana je kot preprosta tema z nizom ritmično kompleksnih variacij, v katerih Beethoven razgrne izredno skladateljsko spretnost in človeško občutljivost za najrazličnejše izraze občutij. S svojo preprosto in ganljivo melodično kvaliteto, vitalno vztrajnostjo glasbenega toka in obenem kontemplativnostjo tvori *Ariette: Adagio molto semplice e cantabile* komplementarni del prvemu stavku. Kot bi odpirala vrata v stanje radosti in višje zavesti, svojstvena *Sonata* neizbežno kliče po simbolnih pomenih v dihotomiji stvarnost – transcendenca.

Repertoar pianistke **Tatjane Ognjanovič** sega od baroka do naj sodobnejše glasbe, tudi krstnih izvedb del slovenskih skladateljev. Koncertna pot jo je vodila po Evropi, od Portugalske do Rusije, po Daljnem vzhodu in Združenih državah Amerike. Poleg samostojnih recitalov je z različnimi orkestri ter dirigenti izvajala klavirske koncerte Mozarta, Beethovna, Mendelssohna,

Schumanna, Rahmaninova, Skrjabin, Prokofjeva, Gershwin in Štuheca. Je nagrajenka klavirskih tekmovanj na Dunaju, Zagrebu, Portu, Valencii, Atenah in Jaenu, trikrat je dobila tudi posebno nagrado za najboljšo interpretacijo Beethovnovne sonate. Gostovala je na številnih mednarodnih festivalih, kot so Ljubljana Festival, Glasbeni bienale Zagreb, Koroško poletje v Osojah, Praški junij, Piano festival v Kuala Lumpurju in drugi. Skoraj dve desetletji je bila članica klavirskega tria Amael, s katerim je koncertirala po Evropi in v ZDA. Od leta 1993 predaja svoje znanje študentom klavirja na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani. Kot članica strokovnih žirij sodeluje na mednarodnih tekmovanjih, med drugim leta 2005 na Beethovnovem tekmovanju na Dunaju, vodi pa tudi mednarodne klavirske tečaje.

.....

This year marks the 250th anniversary of the birth of the great composer Ludwig van Beethoven and we have decided to honour him on his birthday with an evening of piano sonatas performed by Tatjana Ognjanovič. Tatjana studied the piano with Dubravka Tomšič-Srebotnjak at the Ljubljana Academy of Music, graduating in 1986. She has appeared at numerous international festivals and given concerts in fifteen European countries, from Portugal to Russia. She has also performed in the USA, Malaysia and Singapore. Her repertoire covers everything from the Baroque to the latest contemporary music and premiere performances of works by Slovene composers. A full-time teacher at the Ljubljana Academy of Music since 1993, she has also served on the juries of several international piano competitions in Austria, including the Beethoven Piano Competition in Vienna in 2005. In addition to solo recitals, she has performed the piano concertos of Mozart, Beethoven, Mendelssohn, Schumann, Rachmaninov, Scriabin, Prokofiev, Gershwin and Štuhec with various orchestras and conductors.

On 16 December, in honour of a composer who dedicated particular attention to the piano, she will perform Beethoven's piano sonatas No. 30 in E major, No. 31 in A-flat major and No. 32 in C minor. This concert evening is additionally significant in view of the fact that, among her other achievements, Tatjana is a three-time recipient of a special prize for the best performance of a Beethoven sonata.

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, december 2020
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
Častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **HELENA FILIPČIČ GARDINA**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
ljubljanafestival.si
www.facebook.com/ljubljanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana